

leden Huysvrouw Maria van Bree in 't gemeen heeft bezeten, zulx dezelve by de voorn: Maria van Bree op den 18 October 1758 metter doot zijn ontruymt en nagelaten».

Dit stuk doet ons het gezin en den toestand, waarin het verkeerde, nauwkeurig kennen, want alles wat zich in de woning bevond, wordt daarin vermeld: de meubels, het lijnwaad, de kleeren van man en vrouw, het koperen, tinnen, ijzeren en blikken huisraad, het aarde- en houtwerk, de winkelwaren en gereedschappen, al wat er van goud, zilver, geld, in- en uitschulden te boeken viel. De winkel was wel voorzien; de voorraad penseelen en kwasten werd geschat op *f* 785 en de gereedschappen voor de penseelmakerij op *f* 320. De woonvertrekken daarentegen waren zoo zuinig mogelijk gemeubeld: behalve een kabinet, stonden er slechts eenige tafels en stoelen. Bij het middagmaal werden tinnen lepels en ijzeren vorken gebruikt. De kleerkast was tamelijk wel voorzien, maar opschik was er niet, dan één gouden ring en dito oorringetjes, een paar zilveren gespen, een doosje met zilveren randen, een zilveren vingerhoed en een zilveren beugel. Met de financiën stond het treurig geschapen: er was maar voor *f* 10 geld in huis. Boter, spek, kruidenierswaren en brood waren verscheidene weken op krediet genomen; de turf, die tegen den winter was opgedaan, moest nog betaald worden, en van twee personen was geld geleend tot geen onaanzienlijk bedrag. De inboedel, de winkelwaren en gereedschappen, de inschulden, de «dubieuse» medegerekend, alles te zamen werd geschat op *f* 1786.17 en de schulden op *f* 1640. Werden de inboedel, meubels en kleeren niet te gelde gemaakt, dan kwam er minstens *f* 300 te kort.

Uit dezen inventaris blijkt verder, dat J. J. Tollens penseelen had verkocht aan kooplieden te Londen en te Dublin, en dus reeds in het buitenland handelsconnecties